

ANDT för föräldrar

Ett inspirationsmaterial vid föräldramöten i arbetet kring alkohol, narkotika, dopning och tobak [ANDT].

Utskriftsvänlig version utan bilder

Innehåll

Innehåll.....	1
Inledning.....	3
Ny ANDT strategi 2016-2020.....	4
Fokus för denna skrift.....	5
Varför är det förebyggande arbetet så viktigt?.....	5
Att främja och förebygga	5
Är det barnet som är gåtan, egentligen?	6
Vuxnas roll och påverkan	6
Se upp med tillåtande attityder från omgivningen	6
Föräldrar som kommunicerar lyckas bättre	7
Föräldrar som samarbetar lyckas bättre	7
Frågor att diskutera och förhållningssätt att komma överens om	7
Kännetecken för olika droger?	8
Samtal om alkohol och tobaksbruk eller sen hemkomst	8
Ditt barn kommer hem sent.....	8
Ditt barn har druckit eller rökt	9
Tala med ditt barn tidigare än du tror.....	9
Små barn.....	9
Yngre tonåringar.....	9
Äldre tonåringar	9
Barn gör som vuxna gör – inte som vi säger	10
Vad lockar unga människor att vilja pröva tobak och alkohol?	10
Gruppträck från kamrater i skolan	10
Tobak och alkoholreklam	10
Svag eller dålig självkänsla.....	10
Nyfikenhet	10
Ärftliga anlag	10
Tillåtande föräldrar.....	11
Uppväxt i missbruksmiljö	11
Anknytning och relation till våra barn för en stadig grund	11
Vem eller vilka har ansvaret för barnens hälsa och utveckling?	12
Slutligen.....	12
Källhänvisningar och förslag på länkar med mycket information	13

Inledning

Bara tanken på att våra barn kommer att pröva på tobak och alkohol någon gång i ungdomen är oroande för föräldrar. Läger vi därtill narkotiska preparat eller dopningsmedel så inser vi snabbt hur sårbara barn och unga är. Särskilt sårbara är de barn och unga som mår dåligt eller på olika sätt upplever sig vara utanför i skolan eller i hemmet. Sociala medier är vardag för barn idag där de kan träffa på precis vad som helst. På några få sekunder kan barn utsättas för påtryckningar och hotfulla uttalanden, inte bara gällande frågor kring alkohol, narkotika, tobak och dopning vilket är ämnet vi ska förhålla oss till i denna skrift. Skriften är tänkt att fungera som inspiration och stöd för föräldrar att användas på möten i skolan, idrotten eller varför inte tillsammans med barnens kompisars föräldrar.

Barn möts varje dag av positiva och negativa utmaningar, en del möten och händelser är Skyddsfaktorer medan andra är riskfaktorer som kan leda barnen i helt fel riktning.

Som föräldrar kan vi börja främja en god hälsa genom att redan i magen påbörja en fin relation till vårt ofödda barn. När babyn sedan föds startar det livslånga lärandet grundat på vår villkorslösa kärlek till barnet. Kärleken till våra barn betyder så mycket men det betyder inte att vi inte sätter gränser och är vuxna förebilder för det växande barnet.

Ny ANDT strategi 2016–2020

I den nya ANDT strategin för 2016–2020¹ ligger det övergripande målet från 2011 fast men Regeringen har tydliggjort att jämlikhets- och jämställdhetsperspektiven ska genomsyra ANDT-arbetet samt att barn ska skyddas från skadliga effekter orsakade av ANDT.

Det övergripande målet från 2011 är *ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.*

Strategin innehåller sex delmål som tillsammans ska bidra till att nå det övergripande målet:

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.
2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.
3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.
4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.
6. En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.

I strävan att nå målen krävs en hel del insatser, allt för att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk vilket är grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDT- arbetet.

---

¹ En samlad strategi för ANDT- politiken 2016-2020

http://www.regeringen.se/496927/contentassets/67d027e1eb684f2db2f537ce54f479aa/rk_21340_socialdep_folder_tillg_web.pdf

Fokus för denna skrift

I vår skrift förhåller vi oss till strategimål nummer två som är:

Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol successivt ska minska. Målet innefattar följande punkter:

- Reglering och tillsyn för att begränsa marknadsföring och exponering av alkohol och tobak
- En hälsofrämjande skola utifrån elevers olika förutsättningar och behov
- Effektivt arbete mot langning av alkohol och tobak
  - Det alkoholförebyggande arbetet bör fokusera på att göra föräldrar och andra vuxna mer medvetna om sin roll för att påverka konsumtionsmönster och senarelägga alkoholdebuten hos unga.
  - Att motverka langning till ungdomar är en fortsatt viktig insats för berörda myndigheter och civilsamhällets organisationer för att skjuta upp alkoholdebuten.
- Spridning och tillämpning av ett kunskapsbaserat cannabisförebyggande arbete

Av ovan nämnda insatser ger vi i denna skrift förslag och idéer men också inspiration till praktiskt förebyggande arbete.

Varför är det förebyggande arbetet så viktigt?

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN:s undersökning² om Skolelevers drogvanor visar att det finns en koppling mellan ungas hälsa och deras drogvanor. Detta i sig är tillräckligt för att förstå betydelsen av att jobba främjande och förebyggande.

Att främja och förebygga

Hur gör vi då för att främja och förebygga? Älska barnen allra mest när de förtjänar det allra minst är ett ordspråk som talar för sig själv.

Med en fast hand fylld av empati och medkänsla bör föräldrar tala med barnen om att vi bryr oss om dem, deras utveckling och framtid. En god hälsa under uppväxtåren är kanske en avgörande skydds- och friskfaktor.

- Om du är orolig för att ditt barn ska börja röka eller testa alkohol eller ve och fasa pröva på andra droger så tala om varför du är orolig.

Vi visar i handling att vårt förhållningssätt till tobak och alkohol är på en nivå som inte utsätter barnen för rädslor och tankar om vad som kan hända om någon blir full.

Var ärlig och personlig i samtalet med barn och unga, de märker rätt snart om du försöker säga saker som du själv inte menar eller tror på.

Det bästa föräldrar kan göra är att låta bli att dricka eller röka själva³, det näst bästa är att visa ett normalt och måttligt beteende kring tobak och alkohol. Om vi röker så sker det utomhus där det är tillåtet, att låtsas att vi inte röker är att lura barnen och kan leda till bristande förtroende från barnet.

² <http://can.se/Undersokningar/Skolelevers-drogvanor1/>

³ Tonårsparlören

Endast ett glas vin eller en öl förändrar vuxnas beteende och det märker barnen. Undvik därför om möjligt att dricka när barn är i närheten.

Är det barnet som är gåtan, egentligen?

När barnen är nyfödda börjar de allra flesta att som föräldrar överösa barnen med kärlek och trygghet. Med barnens stigande ålder blir det dags för tydliga gränser med främjande förebyggande insatser.

I förpuberteten börjar föräldrar märka att barnen vill bestämma allt mer. Föräldrar får allt oftare höra att ”alla andra får”.

Föräldrar som går samman för att främja god hälsa hos barn känner sig stärkta av varandra i mötet med de egna barnen. Gemensamma överenskommelser om gränssättning och förhållningssätt i olika frågor är exempel på bra förebyggande insatser.

Många föräldrar har hört uttrycket ”Små barn – små problem, stora barn – stora problem”, men är det barnen som är gåtan eller är det vi vuxna som ställer till det för oss genom att vi ibland tvekar på oss själva som vuxna förebilder?

Vuxnas roll och påverkan

Föräldrar som tror att det löser sig ändå kan ha rätt men varför chansa? Vi föräldrar måste lägga oss i och sätta gränser för våra barn och ungdomar. Det är vårt ansvar som föräldrar, vårt jobb som vuxna förebilder.

Barn och unga är olika och reagerar olika på tobak, alkohol och andra droger. Några reagerar genom att vilja pröva och sedan fortsätta missbruket i allt för unga år medan andra väljer bort att pröva helt och hållet.

För dem som börjar använda tobak tidigt löper också större risk att påbörja alkoholkonsumtion tidigare än vad som är tillåtet och varje barn som prövar tobak och alkohol tidigt löper en risk att utveckla alkoholism redan i unga år och i sämsta fall känna behovet av att pröva starkare droger.

Hur gör vi då oss vuxna medvetna om vår roll i att påverka konsumtionsmönster och senarelägga debuten inom ANDT?

Som vuxna bör vi

- ta del av lagar och regler som gäller i samhället
- ta till oss av den samlade kunskap som finns att tillgå
- vara vaksamma

Se upp med tillåtande attityder från omgivningen

Äldre syskon som vill vara justa köper ut från systembolaget liksom tillåtande och välmenande föräldrar som vill lära sina barn ett socialt förhållningssätt kring alkohol eller andra vuxna som är vilt främmande personer köper ut.

Det kan också vara en alkobil som ungdomarna själva ringer till för att beställa alkohol. Sättet att få tag i alkohol är många och uppfinningsrikedomen är stor.

Att det är olagligt att köpa ut eller ge bort alkohol till personer under 20 år, men att straffet för langning⁴ är böter eller fängelse upp till två år är det färre som känner till.

Föräldrar som kommunicerar lyckas bättre

Vad kan vi som föräldrar göra? Vi kan ta del av varandras erfarenheter och tillsammans med andra föräldrar komma överens om ett främjande och förebyggande förhållningssätt för att senarelägga alkohol och tobakskonsumtion, allt för att underlätta det svåra i att säga nej den dagen så krävs.

Påståenden som nästan alla föräldrar får höra är att alla andra får vara ute senare på kvällarna eller får sova över hos kompisar. Har man som förälder redan talat med de andra föräldrarna och i bästa fall kommit överens så underlättar det i samtalet med barnet.

Föräldrar som samarbetar lyckas bättre

Träffas på föräldramöte eller i föräldragruppen på skolan inom idrottsklubben eller på gatan där ni bor för att tillsammans diskutera vad som är bäst för era barn och unga. Att ha ett gemensamt förhållningssätt gällande alkohol och tobak eller dopning och ve och fasa, narkotika kan kännas tryggt för oss som föräldrar men också för ungdomarna som vet att deras föräldrar är överens i olika resonemang. I de fall man inte kommit överens så vet föräldrarna ändå vad som gäller i föräldragruppen och kan förhålla sig till detta i samtalet med barnen. Det kan också gälla tider och annat som kräver kramar och ramar.

Inför möten med föräldragruppen är det bra att ta fram dagsfärskt fakta och aktuell information från den kommun eller stadsdel där ni befinner er. Presentera gärna kortfattat fakta, både bra och dåliga, om läget på byn där ungdomarna rör sig och för att påbörja dialogen kring förhållningssätt och möjliga överenskommelser.

Frågor att diskutera och förhållningssätt att komma överens om

Nedan följer en lista med frågeställningar och förhållningssätt som är lämpliga att diskutera tillsammans i föräldragruppen. Skriv gärna ned vad ni kommer fram till så är det lätt att gå tillbaka och läsa igenom vid senare tillfälle samt ha till underlag för kommande träffar.

- Hur gör ni andra med era barn? Vi försöker tänka och göra så här...
- Vad är det som våra tonåringar dricker? Hembränt? Smuggelsprit? Langat från Systembolaget?
- Om de dricker hur mycket tror vi de får i sig?
- Kan vi hjälpa varandras barn eller har vi nog med oss själva?
- Bör vi gå samman och nattvandra vid olika tillfällen som helger och andra högtider?
- Kan vi eller ska vi vara med på sociala medier?
- Är föräldrafritt lika med riskfyllt?
- Ska vi lita på våra tonåringar i vått och torrt?
- Bör man sitta uppe och vänta eller sova gott?

---

⁴ <https://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/Alkohol--och-narkotikabrott/Fakta-om-langning-av-alkohol/>

- Ungdomar som inte dricker – tror ni det blir de fler eller färre?
- Är det någon idé att ha regler om reglerna inte följs?
- Konsekvenser?
- Bjuda hemma?
- Köpa ut är väl olagligt
- Lämna och hämta era ungdomar?
- Tider, är det en viktig fråga?

Kännetecken för olika droger?

Det svåra med kännetecken som inte luktar är att de lätt går att jämföra med en tonårings beteende. T.ex. att personen börjar komma försent till skolan eller kanske skolkar eller är tröttare än vanligt. Irritation och aggressioner kan också vara tecken på att något inte är som det ska. Här kan du läsa om de vanligaste drogerna.

Cigaretter och snus

är beroendeframkallande. Cigaretter luktar. Snuset är lättare att dölja genom god munhygien.

Alkohol

är en tillåten drog i Sverige. Det kan gå att känna lukten av alkohol men beteendet hos den som druckit är oftast mer avslöjande. Beroende på mängden intagen alkohol kan personen tala sluddrigt, vara vinglig och tappa balansen, vara väldigt sentimental, skrämmande aggressiv eller väldigt kärleksfull.

Cannabis (hasch och marijuana)

är förbjudet i Sverige, alla handel och bruk är kriminellt. Du kan om du redan anar att något är galet se tecken genom att ditt barn vräker i sig choklad eller annat sött. Ögonen blir rödsprängda, pupillerna stora och så dricker de mycket för att de blir så törstiga.

Spice

är en nätdrog som kan ha många olika skepnader och ställa till med stor skada. Läs gärna mer om vad de olika drogerna kan ställa till med på Drugsmarts webbsida.⁵

Samtal om alkohol och tobaksbruk eller sen hemkomst

Ditt barn kommer hem sent

Vad kan man göra och om hur man möter upp sitt barn som kommer hem försent?

Bjud på varm choklad och bullar när de kommer hem för att se så att de mår bra. Om de har missat tiden och kommit hem för sent är det naturligt att man som förälder blir orolig, visa gärna att du bryr dig och visa intresse för vad ditt barn har att berätta. Börja gärna samtalet, det kan underlätta för ditt barn. Orsakerna till att de kommit hem sent kan redas ut via samtal och förhållningssättet kan i bästa fall lösas i samförstånd.

⁵ <http://www.drugsmart.com/fakta/>

Ditt barn har druckit eller rökt

Vad gör man om de också har rökt eller druckit?

Oron som uppstod när de inte kommit hem i tid kan lätt förbytas i ilska om ens barn dessutom luktar rök och eller är onykter. Denna ilska kan ta sig oanade konsekvenser och man kanske säger saker som man senare ångrar. Försök istället att lita på dig själv som vuxen och tag väl hand om ditt barn, i detta läge behöver hen dig som mest. Samtalet om vad som hände får du vänta med tills ditt barn är utvilat och mottaglig för samtal.

Nästa dag, efter frukosten eller, om så behövs vänta ytterligare en stund tills rätt tillfälle ges för ett seriöst samtal. Tala om att du är besviken men skäll inte, berätta att du känner oro för detta med alkohol och tobak och de skador som det kan innebära att för tidigt använda alkohol och tobak.

Narkotika och dopning kan eventuellt vänta beroende på situation men om så krävs kan du berätta om din oro och om varför du är orolig.

Tänk på orsak och verkan. En del barn väljer att inte gå hem med risk för att avslöja sig inför föräldrarna som ”bara kommer att skälla och bråka”, kanske har föräldrarna druckit själva och ska visa sin auktoritet gentemot barnet. Om du misstänker att ditt barn eller vet att någon kompis till ditt barn inte går hem så försök att tala om det vid ett tillfälle då allt är bra och alla är öppna för samtal. Situationen kan säkert lösas till det bästa. Om inte så får du överväga nästa steg, kanske en orosanmälan till Socialtjänsten blir lösningen. Tag hjälp av Socialtjänsten om så krävs för rådgivning.

Tala med ditt barn tidigare än du tror

Redan innan barn och unga börjar ifrågasätta och vilja smaka på det du har i glaset eller har funderingar kring något de sett på TV eller i sociala medier är det bra att kommentera det de sett eller undrar om. Kanske har de råkat se fulla människor som på olika sätt skrämt eller gjort dem oroliga. Vuxnas beteende kan få en avgörande betydelse för barns förhållningssätt till alkohol och tobak men också till andra droger.

Små barn

Det är därför viktigt att lyssna och försöka svara så gott vi kan. Bra att tänka på är att små barn lätt blir oroade i närvaro av påverkade vuxna men är lojala inför föräldrar och deras vänner.

Yngre tonåringar

Yngre tonåringar faller ibland för gruppsytryck från äldre kompisar och kan se upp till dem som sticker ut oavsett om deras beteende inte är sunt. För dem kan det vara ett sätt att komma in i gemenskapen.

Äldre tonåringar

Äldre tonåringar tar mera egna initiativ och tar också avstånd till föräldrars råd och tillsägelser, de förstår lite bättre konsekvenser av drickande och rökande men inte alltid effekterna av dem. Lägg därtill narkotika och droger som kan ställa till det rejält.

Barn gör som vuxna gör – inte som vi säger

Därför bör vi tidigt överväga vårt eget förhållningssätt till tobak och alkohol men framförallt tydliggöra för barnen att **åldern för att handla tobak är 18 år** och **gränsen för att handla alkohol är 20 år**⁶.

Föräldrar underlättar för barnen genom att (om möjligt) inte röka eller dricka i deras sällskap men det är viktigt att förklara att man som förälder har åldern inne och därmed rätt att dricka, likaväl som att ha rätt att köra moped eller bil. Vi måste dock följa vissa regler i trafiken för säkerhetens skull, liknande regler finns inte gällande alkohol och tobak, vi får istället som vuxna använda oss av ett ”sunt förnuft”.

Vuxnas förhållningssätt kan vara direkt avgörande för barn. Vi vet från forskning att barn direkt märker på föräldrar om de har druckit. Barnen kan bli oroliga eller rentav rädda få svårt att sova men försöker att inte visa det för att i sin tur inte oroar sina föräldrar.

Rökning är förbjudet på många platser i Sverige men i barnens hemmiljö är det vuxna som bestämmer. Många vuxna visar stor hänsyn och undviker att röka inomhus eller i omedelbar närhet till sina barn. En vision är att barn helt ska slippa utsättas för passiv rökning i hemmet, i bilen eller på andra platser i samhället, liksom vi inte utsätter barn för det som de är allergiska emot.

Vad lockar unga människor att vilja pröva tobak och alkohol?

Det finns allt för många anledningar till varför unga människor provar tobak och alkohol. De vanligaste anges nedan.

Gruppträck från kamrater i skolan

Eller på idrotten eller bland kompisarna på gatan där man bor. Gruppträcket är svårt för oss föräldrar att förhålla oss till. Vad vi kan göra redan tidigt är att jobba för att stärka våra barns självkänsla och självförtroende.

Tobak och alkoholreklam

Barn och unga möts av tobak och alkoholreklam dagligen i sociala media, via TV eller andra möjliga och omöjliga platser. Som föräldrar kan vi välja att reagera mot inbjudande reklam med bilder på attraktiva modeller som röker eller snusar. Alkoholreklamen är ofta mer dämpad i mysig belysning gärna romantiskt inbäddad, allt för att locka oss alla att köpa.

Svag eller dålig självkänsla

Samt dåligt eller inget självförtroende är riskfaktorer! Det är viktigt att tidigt få hjälp att förstå sig själv och att du duger! En svag eller dålig självkänsla samt ett dåligt självförtroende kan lätt bli ett skrovsmål för den ”starke”. Det bästa vi som vuxna kan göra är att hjälpa våra unga utveckla deras självkänsla och deras självförtroende genom att ge dem positiv feedback och kärlek.

Nyfikenhet

Att barn är nyfikna är en positiv egenskap, de kan ta dem långt, men ibland kan nyfikenheten bli för stor och gränsen mellan bra och dåligt suddas ut.

Ärftliga anlag

Om det ärftliga anlaget för alkoholberoende berott på en enda gen hade det varit 50⁷% chans att man ärvde den genen från en förälder. En rad olika gener tycks vara inblandade och miljön spelar stor roll för om man utvecklar sjukdomen.

---

⁶ Tonårsparlören

Dessutom skiljer man ofta på två olika typer av alkoholberoende, där den så kallade typ II (som utmärks av tidig debutålder, höga nivåer av riskbeteende och ofta kriminalitet) i stor utsträckning beror på ärftliga faktorer.

Källa: Margareta Andersson, Författare: Svarsgruppen Beroendecentrum, Stockholms läns landsting

Tillåtande föräldrar

Barn som växer upp i tillåtande familjer klarar sig oftast igenom ungdomstiden och blir unga vuxna som fungerar väl i samhället. Vi menar att ungdomarna själva ska välja om de vill dricka alkohol den dag de har åldern inne.

Uppväxt i missbruksmiljö

Att växa upp i missbruksmiljö är både tufft och jobbigt, utan att gå djupare in den problematiken så kan vi som vuxna stödja andras barn som vi vet har det tufft hemma. Genom att öppna upp våra hem för dem där vi delar med oss av en trygg hemmiljö med inget eller ett måttligt förhållningssätt till alkohol och tobak.

Anknytning och relation till våra barn för en stadig grund

När man som mamma känner av de första sparkarna och pappan lägger örat mot magen för att lyssna på det ofödda barnets hjärtljud är vi som föräldrar fulla av förväntan och längtan.

Så nio månader senare föds den lilla babyn och kärleken till barnet svämmar över alla gränser, den villkorlösa kärleken har äntligen fått en verklig innebörd.

Barnet växer sedan snabbt och redan inom ett år har den lilla babyn utvecklats så mycket! Vid två års ålder fortsätter utvecklingen och jollringen börjar formas som småord. Barnet börjar utforska allt större ytor och nyfikenheten bara växer, hen vill gärna hjälpa till och vid tre års ålder kan hen allt själv!

Treåringen är underbar! Full av treårstrots, vilket ju är en härlig friskfaktor, fyraåringen fortsätter sedan att utforska världen med hjälp av flera nya färdigheter som att hoppa på ett ben och vidare i leken med kompisar. Femåringen är ofta ett harmonisk litet barn som finner ett inre lugn gärna med i olika aktiviteter tillsammans med föräldrarna, familjen eller med barnen på förskolan. Så en dag fyller barnet sex år och det är äntligen dags att få börja förskoleklass för de allra flesta. Som regel kommer sexåringen bra in i skolan, de är vetgiriga och vill lära sig saker.

Vid nio års ålder händer det att barn får det lite jobbigt med att vara trygga i sig själva. Här behövs verkligen att vi lyssnar och tar deras oro på största allvar för att undvika att den annars utvecklas till allt svårare problem senare.

Sedan går utvecklingen i en rasande fart, skolan och fritids upptar en stor del av barnets vakentid, och vips så är barnet i förpuberteten. I denna ålder kan föräldrar upplevas som tjatiga och stränga av en del barn. Andra tycker att deras föräldrar aldrig bryr sig.

Det är nu det visar sig om den plattform som lagts från liten till större håller som grund eller om den riskerar att krackelera. Det inte är försent att stärka grunden om det visar sig behövas för det är ännu några år kvar till 18 årsdagen, då du som förälder inte längre har något att säga till om.

---

⁷ <http://www.1177.se/Stockholm/Tema/Psykisk-halsa/Fragor-och-svar/Alkohol/Hur-stor-sannolikhet-att-barn-arver-foraldrars-alkoholism/>

Tonårstiden handlar mycket om att bli självständig, kompisarna upplevs som viktigast och föräldrar som mossiga och jobbiga. Stressen tränger sig på hos tonåringen, inte minst i skolan med allt som ska klaras av där. Ungdomar möts inte sällan av olika risker och utmaningar som de ska hantera, för att i bästa, och i de allra flesta fall klara av att ta sig igenom. Denna period i livet kan vara utmanande för en del, några riskerar att bli kantstötta och några, vad värre är, riskerar att bli fast i missbruk eller kriminalitet.

Vem eller vilka har ansvaret för barnens hälsa och utveckling?

Föräldrarna har ansvar för sina barn upp till 18 års ålder. Om de väljer att fortsätta studera utökas försörjningsplikten till 21 år.

När barnen vistas i skolan eller är på väg till eller ifrån skolan har skolan tillsynsansvar för eleverna.

Om föräldrar av olika skäl inte förmår att ta det fulla ansvaret så träder Socialtjänsten in och ordnar så att barnet får en hjälp i vissa fall av en stödfamilj eller en fosterfamilj.

Slutligen

En undersökning som Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN presenterade i september 2016, visade att svenska 16-åringar använder mindre tobak, alkohol och droger än unga i andra europeiska länder.⁸

---

⁸ <http://can.se/Undersokningar/ESPAD---Den-europeiska-skolundersokningen/>

Källhänvisningar och förslag på länkar med mycket information

- www.can.se
- <http://www.tonarsparloren.se>
- www.foraldraalliansen.nu
- <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/tobak/>
- www.drugsmart.com
- www.reco-resurs.se
- www.cannabishjälpen.se
- www.bris.se
- www.polisen.se